

MATKOV KOT Z MRZLO GORO IN ŠKAFOM

ING. BOŽO JORDAN

Savinjska dolina je znana po zelenem zlatu – hmelju po vsem svetu, Gornja Savinjska dolina pa po Logarski dolini, eni izmed treh dolin na koncu Savinjske doline pod Savinjskimi Alpami. Na vsaki strani ima še po eno dolino, ki se obe imenujeta Kot. Prvi je Robanov kot pod Ojstrico, po katerem gre planinska transversala, drugi je manj obiskani Matkov kot. Po spodnjem delu Robanovega kota teče Bela, po Logarski Kotovec in Črna, po Matkovem kotu pa Jézera. Vodé v Gornji Savinjski dolini, posebej v katastrski občini Sv. Duh so včasih poganjale arhaično mehanizacijo, ki je hribovskim kmetom lajšala težavno delo, gnale so majhne turbinice, ki so dajale kmetijam elektriko, brez dela pa tudi danes še niso. Mene je zamikal Matkov kot, ki se danes odpira turizmu z novo zgrajenimi gozdnimi potmi na Pavličev vrh na Olševo in na Podolševo (Sv. Duh) in naprej v Črno na Koroškem.

Mrzla gora

11. 7. 1970

Tonček je že dolgo nosil v sebi misel na Mrzlo goro. Prav, sem si mislil, saj tam še nisem bil. Povedal sem še drugim in nihče ni bil proti, saj tudi nihče še ni bil tam. Pa se je zataknilo. Mejni pas! Zavrtim telefon. Da lahko dobim dovoljenje, so povedali na oni strani. Vestno sem izpolnil obrazec, nalepil koleke in že sem stal v kancliji.

Tovariš, to ne gre tako hitro.

Saj ste mi včeraj obljubili, da bom dobil takoj.

Potem pa pridite popoldne!

Ljudi, bogove in simbole plodovitosti. V vedu Aduadi sta Lindnerjeva odkrila kameniti grob Isabatov, praprebivalcev Hoggarja, našla sulico in kamenit kij pa oster nož iz obsidiana (stekla iz lave) in še marsikaj.

Zanimivo ljudstvo so Tuaregi. Ime je arabsko in pomeni »ljudstvo, ki ga je Allah zavrgel«. Sami se imenujejo Imshagg, kar pomeni »svobodni, neodvisni«. Svobodo so ubranili do l. 1915, ko so morali kloniti pred evropskimi strojnici.

Do 20. stoletja so bili neomejeni gospodarji srednje in južne Sahare, nobena oaza, nobena karavana ni bila varna pred njim. Grozote in skrivnosti Sahare so bile posebljene v tem ljudstvu. Še danes uporabljajo jezik in pisavo svojih starolibijskih prednikov. Pred Arabci so se od 6. do 11. st. umaknili v notranjost puščave. Tuaregi se dele v »gospode«, nekake plemiče, svetle polti, in v »Imrade«, potomce praprebivalcev in črncev, ki so jih naložili Tuaregi na svojih roparskih pohodih po Sudanu.

Lindnerjeva sta spoznala zakonski par tuareškega rodu. Videla sta samo oči, Tuaregi imajo obraz pokrit z »litamom.« Razumeli se seveda niso, onadva sta govorila svoj »tamahak«, Lindnerjeva nemško. Tuarega sta jim postregla s čajem na svojem domu.

Njuna pot po Hoggarju pa še ni bila končana. Obiskala sta najvišjo goro Tahat (2918 m, nekateri zemljevidi imajo celo 3008 m) – brez težav. Srečala sta čredo muflonov, nad njima je krožil orel in prišumel veliki krokar. Po severnem razu sta splezala še na Ilaman, 400 m visoki fonolitni steber. S svojo zvonasto obliko je Ilaman velika posebnost Hoggarja. Končno sta si privoščila še obisk severne stene Oula (Ul), popolnoma osamele gore. Stena je bila največje doživetje v Hoggarju, vertikalna, ki je bila na vsakem stojšču videti nepristopna, pa je vendarle skrivala prehode, oprimke in stope. Ves čas je terjala tudi tehniko, ne prehudo, a potrebno, čeprav je vsa stena v glavnem ustvarjena za estetsko dovršeno prosto plezanje.

Velika avantura dveh mladih ljudi! Letos je bila vsaj na njenem pragu tudi naša skupina, prva večja slovenska odprava v severnoafriške gore mogočnega Atlasa.

Kako, če pa že ob dveh gremo.

Dobro, pa ob pol dveh.

Ob pol dveh. Šele sedaj so menda prebrali vlogo, saj prej je bila v redu – zdaj pa so rekli, da je treba prošnjo za vsakega posameznika. Z najevoľjo sem črtal imeni in vzal dovoljenje samo zase. K sreči imamo več občin. Tonček je v drugi občini dobil dovoljenje v dveh urah za trideset dni. Kaj sedaj? S čim sem se zameril Sv. Birokracijo? In sem odločil: Gremo brez dovoljenja, samo ženskam tega ne bomo povedali. Tonček se je pripeljal do mene z zamudo. Malo zamude je včasih dobro za moderne živce. Odpeljali smo se do Erne, ki je vsa obupana čakala doma, češ da nas ne bo. Po samoupravnem dogovoru smo Tončka odbrali za vodnika. O Mrzli gori je vedel toľiko, kolikor je razbral iz karte, in še tega ni vedel, kako je s potjo iz Matkovega kota.

In smo zdrveli mimo Logarskih sester pod Klemenčjo pečjo med Vrločko in Ribjo pečjo proti Pavličevemu vrhu (1337 m). Cesta pripelje v Kot, do Perka in Matka na eni strani, na drugi do Podolševe in drži v Črno. Zazdaj – dobra cesta. Kmalu smo s svojimi jeklenimi konji pridrdrali do lepo označenega križišča, kjer se pot cepi v Podolševo in v Črno, desni krak pa gre do meje na Pavličev vrh. Tu je sicer malo-obmejni prehod, vendar na oni strani ni ceste. Začne se šele pri Plazniku oziroma Pavliču na koroški strani. Ustavili smo se pri Majerholdovem gostišču. Gozdni šoferji so nam sicer prigovarjali, naj peljemo naravnost do meje ali levo do Perka in še naprej do Matka, mi pa smo komaj čakali, da bomo vzeli pot pod noge.

Pri Perku je ceste konec, pa tudi domačij. Pri Matku smo vprašali za pot, ker smo mislili, da gre pot po grebenu pod Jerebičjem (1751 m) do Ravne planine pod Matkovo kopo (1958 m) do Matkove planine in naprej na vrh. Ta pot pa je opuščena, le tu in tam so graničarske sledi, blizu meje in celo preko nje. Odsvetovali so nam jo. Šli smo v dolino mimo studenčka in v dobri poldrugi uri prišli do zaznamovane poti, ki teče po dnu Kota, večji del po desnem bregu. Ob nekakem črnem gumijastem tulcu smo dosegli na lepi jasi zaprto lovsko kočo. Ko je ostal za nami tudi gozd, markacij ni bilo več. Po snegu smo se potili navzgor in prisopli do znamenitega Škafa. Srečali smo družino gamsov in vľjudno so nam pozirali, le teleobjektiv je ostal doma. Včasih smo našli kako zbledelo markacijo in naleteli smo celo na štiri kline. Torej je bila tod nadelana pot. Pri ugibanju, koliko je še do vrha, je sonce neusmiljeno žgalo, saj se je ura nagnila že čez poldne. Počasi smo lezli dalje, malo po grušču, malo po skali, malo po globoki meji med snegom in skalo do Latvice. Mislili smo, da smo že na vrhu! Kje neki! Novo obzorje je bilo pred nami. Pot gre na levo in se kmalu združi z ono z Vrha Mrzlega dola (Savinjskega sedla). Na vrhu sta dve knjigi, naša in avstrijska, zakaj vrh je mejnik. Malo je vpisanih v obeh. Naših še manj, skoraj »zanemarljiva količina«. Pred nami je bil en sam Celjan, torej smo bili drugi.

Vrnili smo se po isti poti. Veliko težje je šlo navzdol, ker sledu na snegu ni bilo več. Sreča, da smo imeli vsaj en cepin. Res je bila to nekoč nadelana pot, sedaj so pa samo še njene sledi in še te verjetno večji del pod snegom, ki ga je bilo (1970) precej. S snega smo stopili v suho hudourniško strugo, misleč, da bomo prej v dolini kot po stezi. Krepko smo se zmotili, pot se je podaljšala. Pa še prašna je bila, vse drevje je bilo prekrito z apnenčevim prahom, kakor ob makadamski cesti z velikim prometom. Ko smo mimo koč prišli na drugo stran in našli spet markirano pot, je bila že noč. Potem je bilo treba poiskati pot skozi gozd do Matka. Tonček in jaz sta imela bateriji, šla sva v strelce, in meni je bilo usojeno, da sem pot našel. Kdo bi si bil mislil, da nas bo tu ulovila noč. Studenček s koritom je potrdil pravo pot do Matka, Perka in do Majerholda, ki je že razmišľjal o naši usodi in že sklenil, da mu bo zjutraj prva pot v dolino do GRS.

Če bi bili vedeli, kaj nas na poti čaka, verjetno ne bi bili šli. Tako lahko tudi nevednost pride prav. In spoznali smo ta odročni del slovenske zemľje. Doma sem v roke vzal knjigo, ki mi jo je še kot študentu dala pokojna gospa Cvenklova (založnik) »Savinjske planine, Vodnik po gorah in dolinah Savinjskih planin«. Sestavil ga je Fr. Kocbek l. 1903. Na strani 50 sem našel tudi opis te poti na Mrzlo goro, kjer

med drugimi stoji zapisano: »Na to pot se pride tudi iz Matkovega kota, a tod hodijo zelo redko, ker je dohod dolg, sicer pa je to najstarejša pot.« No, tak je pač človek. Na ta vzpon na Mrzlo goro bom odslej rad mislil, ker je res težaven. In morda se bom kdaj odločil, da ga ponovim.

Škaf

16. 8. 1970

Dostop do Škafa je modernemu planincu skrajšala gozdna cesta. Odcepi se kmalu na desno od ceste na Pavličev vrh in to oznanjata tudi dva kažipot. Prva rdeča planinska deska pove čas do Škafa (o Mrzli gori molči) in druga, z vžganimi črkami, da gre cesta do Jezera. To je kraj in voda, jezera pa seveda ni. Pustil sem avto tam, saj bi šlo le do prvega mostu pod Vrločnikom. Tu se odcepi desna cesta do Gradišnika, kmalu za ovinkom pa je komaj še steza. Po naši turi na Mrzlo goro je bila cesta v redu, potem pa jo je neurje v začetku avgusta tako zdelalo, da ni bila več prevozna. Od ceste je ostalo komaj še steza. Voda, voda. Hujša kot ogenj! Pri žagi je zemeljski plaz cesto zasul ali celo pobral. Nad njim je bilo zopet nekaj sto metrov lepe ceste. Prišel sem do dveh mostov, ki ne zaslužita več svojega imena, saj si je voda izbraja povsem novo pot. Pot je postala struga in obratno. Kdo bi to popisal! Še filmski snemalec, ki ga verjetno tu ne bo, bi s težavo pokazal vse razdejanje. Pravo doživetje, čeprav žalostno. Malo pred lovsko kočjo je ceste konec. Torej prav do kočje se z avtom menda ne pride, tudi v boljših časih ne.

Steza do Škafa je zaznamovana in gre od kočje naprej po desnem bregu doline ob robu gozda nad melmi in gruščem, preko nekaj hudournikov, ki priderejo z bregov. Še v gozdu je na debeli bukvi napis: Škaf 40, spodaj pa 30 minut. Precej zbledel napis, čas pa nobeden ne drži, vsaj v takih razmerah ne. Čim zapustiš gozd oziroma burje (ruševje), je na skalah še nekaj markacij, steza je komaj vidna. Tu je sneg napravil svoje. V snežišču so razpoke kot na velikih ledenikih, le s težavo prideš čez. Sneg je siv, kot bi bil posut s cementom. Če ne bi bilo razpok, bi res prišel do Škafa v 30 minutah. Ostalo pa je le toliko markacij, da te v jasnem vremenu pripeljejo do Škafa. Naprej so pa redkeje, jemlje jih čas. Stezo si boš moral sam poiskati.

Zatrej Matkovega kota

Foto Ing. B. Jordan

